

Пластові пісні як самобутнє явище українського скаутингу

пл. вірл. Софія Шимків
учениця Тернопільської
Української гімназії ім. І. Франка
Науковий керівник:
д-р Оксана Лабашук,
професор каф. теорії і методики
української та зарубіжної літератури
ТНПУ ім. В. Гнатюка

Актуальність теми: Пластову пісенність як новітню фольклорну форму можна поставити в один ряд із стрілецькою та повстанською, утворення яких збігається в часі. Проте ця група пісень, на відміну від стрілецьких та повстанських, залишилася поза увагою науковців. Найвидатнішими творцями пластових пісень були талановиті митці: Р. Купчинський, Ю. П'ясецький, Ю. Старосольський, Л. Лепкий, Я. Ярославенко та ін., творчість яких сьогодні ще недостатньо досліджена. У наш час з'явилося багато нових пластових пісень як авторських, так і колективних, а також розширилися межі їх виконання. Отже, актуальність теми ґрунтується на комплексному осмисленні пластових пісень, яке полягає у висвітленні їх формування та поширення в певному середовищі. Мета роботи: розкрити особливості творення пластової пісенної поезії, виявити закономірності її побутування, розвитку та збереженості, а також входження в загальноукраїнський фольклорний контекст. Для досягнення поставленої мети передбачено виконати такі завдання: – зібрати найповніші відомості з історії творення авторських пластових пісень та простежити етапи їхнього формування; – розкрити жанрово-тематичні особливості пісенного репертуару пластунів; – простежити особливості сучасного побутування співаної поезії пластунів. Висновки. Пластові пісні варто розглядати як цілком оригінальне самостійне явище сучасної української пісенної традиції. Вони мають власного носія, середовище функціонування, свої традиції, поетичні мотиви й образи. Фіксація, науковий аналіз і дослідження пластових пісень є перспективними та необхідними для розуміння розвитку новочасної української фольклорної традиції.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПЛАСТОВОЇ ПІСЕННОСТІ

- 1.1. Пластові пісні як об'єкт наукового дослідження
- 1.2. Етапи формування пісенного репертуару пластунів
- 1.3. Джерела дослідження пластових пісень

РОЗДІЛ 2. ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЛАСТОВИХ ПІСЕНЬ

- 2.1. Класифікація пластових пісень
- 2.2. Церемоніальні пісні
- 2.3. Пісні пластових куренів УПЮ, УСП та УПС
- 2.4. Гімни та пісні пластових з'їздів і таборів

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ПОБУТУВАННЯ ПОЕЗІЇ ПЛАСТУНІВ

- 3.1. Форми поширення пластових пісень
- 3.2. Сучасні автори та виконавці пластової співаної поезії

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

Актуальність теми

Пласт у Світі

налічує більше 14 тисяч пластунів у 24 країнах світу.

УПН
(<http://www.plastupn.org/>)

УСП
(<http://www.plastseniorat.org/>)

(<http://plast.org/kodex/>)

(https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fcalendar.google.com%2Fcalendar/SRIVKfPgloovuDjTZrZWu1LqaetwQbJBb2iE77t_r)

Пошук

Пластові пісні – це самобутнє духовне явище української скаутської організації «Пласт», яка була заснована у квітні 1912 року з метою всебічного патріотичного виховання української молоді на засадах християнської моралі. Пластова організація завдяки тривалій унікальній методиці виховання, однією із складових якої є пісня, залишила чималий слід в українській пісенній творчості, а саме сприяла виникненню нового різновиду фольклору. На початку ХХ століття пластові пісні входили безпосередньо до репертуару українських скаутів, а також їх виконували січові стрільці та воїни УПА. Найвидатнішими творцями пластових пісень були талановиті митці: Р. Купчинський, Ю. П'ясецький, Ю. Старосольський, Л. Лепкий, Я. Ярославенко та ін., творчість яких сьогодні ще недостатньо досліджена. У наш час з'явилося багато нових пластових пісень як авторських, так і колективних, а також розширилися межі їх виконання. Пластову пісенність як новітню фольклорну форму можна поставити в один ряд із стрілецькою та повстанською, утворення яких збігається в часі. Проте ця група пісень, на відміну від стрілецьких та повстанських, залишилася поза увагою науковців. Враховуючи думки вітчизняних науковців Т. Салиги, М. Ільницького, Ф. Погребенника, Р. Кирчіва, Г. Дем'яна, О. Кузьменко про необхідність глибокого вивчення стрілецьких та повстанських пісень, вважаємо також за потрібне дослідити феномен пластової пісенності. Отже, актуальність теми ґрунтується на комплексному осмисленні пластових пісень, яке полягає у висвітленні їх формування та поширення в певному середовищі. Об'єкт дослідження: пластові авторські пісні та переспіви на пластову тематику.

Предмет дослідження: творення, збереження, поширення та виконання пластових пісень.

Мета роботи: розкрити особливості творення пластової пісенної поезії, виявити закономірності її побутування, розвитку та збереженості, а також входження в загальноукраїнський фольклорний контекст. Для досягнення поставленої мети передбачено виконати такі завдання: – зібрати найповніші відомості з історії творення авторських пластових пісень та простежити етапи їхнього формування; – розкрити жанрово-тематичні особливості пісенного репертуару пластуниів; – простежити особливості сучасного побутування співаної поезії пластуниів. Методи дослідження: у написанні роботи було використано порівняльно-історичний, типологічний та функціональний методи. Наукова новизна роботи полягає в тому, що це перше комплексне дослідження пластових пісень, у якому запропоновано їх визначення та класифікацію на основі функціонального критерію. У роботі вперше було проаналізовано особливості творення та побутування сучасного пісенного матеріалу пластуниів. Дослідження базується на широкому матеріалі, зокрема власних записах. Практичне значення. Виконана робота сприятиме глибокому науковому висвітленню стану сучасного пісенного пластового репертуару та входження його у новочасний український фольклор. Головні положення і висновки можуть бути використані у лекційних курсах з усної народної творчості, історії української літератури та історії Пласту. Опрацьовані додатки можуть допомогти у підготовці не тільки збірників пластової поезії, а й суттєво доповнити сучасні співаники для молоді.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПЛАСТОВОЇ ПІСЕННОСТІ

1.1. Пластові пісні як об'єкт наукового дослідження

У сучасній українській фольклористиці дедалі актуальнішим і перспективнішим стає дослідження новітніх фольклорних форм, які виникли у ХХ столітті внаслідок змін у соціальному, історичному й культурному житті народу. Так, поруч із науковими працями, присвяченими вивченню традиційного фольклору, з'явилося чимало розвідок про найсучасніший героїко-поетичний епос – стрілецький та повстанський фольклор. Однак у зацікавлення науковців дотепер майже не входило питання дослідження сучасної суспільно-побутової фольклорної традиції. Американський фольклорист Алан Дандіс обґрунтував концепцію, згідно з якою термін «folk» може стосуватися будь-якої групи, об'єднаної принаймні однією спільною особливістю. «Немає значення, що є єдиальним чинником – спільний рід занять, мова чи релігія, але найважливіше, – група, що сформувалася з будь-якої причини, матиме певні традиції, які допомагають їй усвідомлювати групову тотожність [12, с. 45]». Фольклорові властива функція суспільного об'єднуючого чинника, що виражає групове самоусвідомлення. Ідею перспективності й продуктивності дослідження «групових підрозділів новочасного фольклору» підтримав український учений Роман Кирчів [7, с. 285]. Серед новітньої української суспільно-побутової фольклорної традиції цікавим для наукового осмислення може стати вивчення особливостей розвитку та специфіки пісенної традиції пластуниів, учасників української скаутської організації Пласт, яка зародилася на українських землях на початку ХХ століття внаслідок поширення у світі скаутського руху. Протягом майже столітньої історії існування пластунии завжди ідентифікували себе як окрему спільноту, що мала власні закони, цілі, атрибути, традиції, церемоніали, а також свої пісні, які займають особливе місце у вихованні українських скаутів.

Невипадково Юрій П'ясецький (автор музики багатьох пластових пісень) зазначав: «Пісня – це ще одна «примана» для нашої молоді і виховний засіб одночасно [5, с. 93]».

Наукове вивчення пластової співаної поезії продиктоване необхідністю сучасного українського літературознавства та фольклористики. Функціонування пластової пісні лише побіжно згадується в окремих студіях над стрілецьким (О. Кузьменко) і повстанським (Г. Дем'ян) фольклором у контексті так званої «підготовчочо-військової» пісенності пожежно-руханкових товариств «Сокіл», «Січ» і «Пласт» [14, с. 11]. У сучасному підручнику «Українська народна словесність» Мар'яни та Зоряни Лановик серед явищ суспільно-побутової лірики ХХ століття виділено «групу скаутських пісень, зокрема пластуниських, які мають усі ознаки народних», проте опинилися поза увагою фольклористичної науки [10, с. 388].

1.2. Етапи формування пісенного репертуару пластуниів

У 2007 році у «Віснику Львівського університету» було опубліковано статтю М. Костів «Генеа і розвиток пластової пісенності», у якій простежено специфіку формування пісенного репертуару пластунів. Дослідниця пропонує «процес формування і розвитку пісенності пластунів розглядати в контексті історичних подій та умов поширення пластових ідей [8, с. 241]». Перші пластові гуртки виникли 1911 року в Галичині у процесі розвитку гімнастично-спортивного руху. Їхніми засновниками були Олександр Тисовський, Іван Чмола й Петро Франко. Головною метою пластових осередків стала підготовка молоді для служби українському народові за умови відсутності власної держави. Утворення суспільного середовища нового типу потребувало насамперед ідейного єднання його учасників, створення системи внутрішніх і зовнішніх атрибутів – законів, гасел, прапора, однострою, спеціальних пісень, а відтак і формування власного репертуару, що й стало однією з головних причин виникнення пластової пісенності. У цей час були створені основні церемоніальні пісні: Гімн Пласту («Цвіт України і краса» – сл. О. Тисовського, муз. Я. Ярославенка), Гімн Закарпатських пластунів («Гей, юнаки! Гей, пластуни!» – сл. С. Черкасенка, муз. Я. Ярославенка), Пластовий обіт («В пожежах весесвітніх, у лунах кривавих» – сл. О. Тисовського, муз. Ю. П'ясецького). Спільні мотиви-заклики до єднання навколо пластових ідей та прапора, що звучали у пластових піснях-гімнах, вирізняли пластунів як окрему спільноту серед інших військових і спортивних товариств на різноманітних молодіжних зібраннях. З початком Першої світової війни уся пластова молодь віком від 16-ти років увійшла в лави Легіону Українських Січових Стрільців. Пластові пісні-гімни разом зі сокільсько-січовими поетичними творами склали пісенний репертуар перших стрілецьких формацій і стали зразками під час створення стрілецьких пісень [14, с. 11]. Стрілецькі поети, захоплені пластовими ідеями, склали поетичні твори і про пластунів. Так, одним із творців стрілецької й пластової пісні був Роман Купчинський. Він товаришував з українськими скаутами, часто відвідував їхні табори і написав чимало текстів та музики до пластових пісень («Чи знаєш ти», «Гей, мандрують пластуни», «Зашуміли верби при потоці», «Ми бурлаки, як один»), окремі з яких увійшли до збірника його пісень «Ми йдемо в бій» (Нью-Йорк, 1977). Відтак у процесі створення стрілецької пісенності певною мірою синтезувалися пісенні традиції козаків, сокільства, січовиків і пластунів. У міжвоєнні роки (1920-1930), що склали другий етап пластової дії, відбулася повна реалізація виховної мети Пласту. На усіх західноукраїнських землях створювалися нові пластові осередки. З'явилися перший пластовий посібник «Життя в Пласті» (О. Тисовський, 1921), періодичні видання «Молоде життя» і «Пластовий шлях» та методична література: «Основи пластуна» (О. Яремченко, 1923), «Пластовим шляхом за окрасою життя» (О. Вахнянин, 1924), «До щастя, слави і свободи» (А. Річинський, 1930) тощо. Розширилася організаційна структура Пласту, створено чотири пластові улади: новацтво (УПН), юнацтво (УПЮ), старшопластунаство (УСП) і пластовий сеньйорат (УПС). Пісенний репертуар пластунів у цей час складали насамперед численні пластові переспіви різних народних, козацьких, січових, сокільських та стрілецьких пісень. Також у цей період для потреб Пласту було написано чимало віршів такими відомими поетами, як: Марійка Підгірянка, Василь Пачовський, Спиридон Черкасенко, Віра Лебедова (Костянтина Малицька), Кирило Трильовський та ін. Більшість цих творів з часом втратила свою актуальність і не змогла вкоринитися серед пластової пісенності, проте окремі з них досить довго побутували серед пластунів, про що свідчать їх численні публікації у пластовій періодиці та співаниках. Упродовж 1920-1930-х років було започатковано традиції близько тридцяти старшопластових куренів, найвідоміші з яких: «Лісові чорти», «Чорноморці», «Ті, що греблі рвуть», «Вовкулаки», «Червона Калина», «Санітарки», «Ластівки», «Орден Залізної Остроги» та ін. Кожний курінь створював власні традиції, систему атрибутів, курінний гімн, маршові й жартівливі пісні згідно з вибраними напрямками діяльності у пластовій спільноті. Відтак курінна пісня характеризувала вдачу й спосіб пластування окремого куреня, підносила дух та настрої під час мандрівок і зустрічей. Пісні окремих куренів зберігалися у межах курінних традицій. У процесі побутування розширювалися межі функціонування курінних пісень, деякі з них стали загальновідомими у пластовій спільноті і сприймалися як власне пластові пісенспіви, зокрема пісні куреня «Лісові Чорти»: гімн «Прапоре наш» (сл. П'ясецького), маршова пісня «Гей-гу, гей-га, таке-то в нас життя» (сл. і муз. Т. Крушельницького), жартівливі «Ми Чорти Лісові» (сл. і муз. Ю. П'ясецького) і «Казав мені в лісі сатана» (сл. і муз. Т. Крушельницького). Обов'язковим елементом усіх пластових церемоніалів були пісні. Відтак і сьогодні пластові гімни вплетені в усі найважливіші урочисті церемоніали українських скаутів: пластовий обіт супроводжує церемоніал прийняття присяги, а курінний гімн «Лісових Чортів» «Прапоре наш» став церемоніальною піснею при посвяченні пластових прапорів.

Протягом третього етапу історії Пласту (1930–1945 роки) пластові ідеї зберігалися підпільно під проводом конспіративного Пластового центру у Львові. На цей період розвитку українського скаутингу припадає активна участь пластунів у рядах Української Повстанської Армії. У пісенному репертуарі повстанців активно побутували жовнірські, рекрутські, козацькі пісні, а «стрілецькі, пластові та націоналістичні пісні 1920-1940-х років вважалися «своїми» і тому без жодного застереження зараховувалися до повстанських збірок [6, с. 75]». Загальновідомим серед повстанців був переспів маршової пісні пластового куреня «Лісові Чорти» «Гей-гу, гей-га». Повстанські варіанти переспіву пластової пісні містять додаткові строфи, у яких йдеться про те, що повстанець завжди повинен бути витривалим і сильним духом, навіть у полоні. Образ пластового лісового ватажка у повстанських переспівах конкретизовано. На його місці вжито імена Євгена Коновальця, Степана Бандери чи Романа Шухевича. З 1945 року Пласт розвивався на еміграції. Відтак виникло чимало нових пластових пісень, центральними мотивами яких стали туга за рідним краєм та прагнення повернутися на Батьківщину. Відродженню пластової ідеї на українських землях сприяло проголошення 1991 року незалежності України. Створювалися нові пластові осередки, відбувалися пластові табори, вишколи пластових виховників, крайові та окружні з'їзди, відроджувалися пластові традиції і відповідно пластова пісенна традиція. Так, сучасну

пластову пісенність варто розмежувати на дві її складові: «запозичені» (народні й авторські твори, що відповідають вдачі і світогляду українських скаутів та ввійшли до їхнього пісенного репертуару) та «власне пластові пісні» (твори, які були спеціально створені для учасників цієї організації чи виникли у пластовому середовищі). Історія українського скаутингу засвідчує, що пластуни були продовжувачами ідей козацтва, співтворцями звичаїв січових стрільців та повстанців. Пластові пісні, будучи спорідненими з козацькими, стрілецькими і повстанськими піснями, водночас презентують реалії дещо іншого суспільного життя. Якщо головним призначенням патріотичних пісень було ідейне гуртування військових формацій, то пластові поетичні твори вирізнялися тим, що апелювали до всебічного розвитку молоді. У них не лише акцентувалося на темах здобуття незалежності України, а й ставилися завдання зміцнювати фізичні та духовні сили народу, формувати відданих борців за національну свободу. Отже, пластові пісні варто розглядати як цілком оригінальне самостійне явище сучасної української пісенної традиції. За часом виникнення можемо умовно їх поділити на три групи: 1) давні (побутовують у пісенному репертуарі пластунів протягом 1911-1945 років); 2) такі, що виникли на еміграції в період 1945-1990 років; 3) новітні (пов'язані з відродженням та розвитком Пласту від 1991 року й до сьогодні). У разі поділу пластових пісень відповідно до запропонованої класифікації треба враховувати факти з історії організації, а також її окремих куренів, оскільки закономірно, що історія пластової курінної пісні розпочинається від часу заснування куреня. Особливістю побутування пластової пісні є те, що вона має власного носія, середовище функціонування, свої традиції, поетичні мотиви і образи, а також патріотично-виховне призначення у сьогоденні. Цікавим для наукового дослідження є процес появи, створення і побутування пластових пісень під час проведення таборів, зустрічей, мандрівок тощо. Пісні українських скаутів функціонують як у процесі пластового виховання, так і в повсякденному житті молоді, передаються від одного покоління учасників пластового руху до іншого, їх публікують у молодіжних співаниках. Фіксація, науковий аналіз і дослідження пластових пісень є перспективними та необхідними для розуміння розвитку новочасної української фольклорної традиції.

1.3. Джерела дослідження пластових пісень

Велике значення у збереженні та популяризації пластової пісенної творчості мають співаники. Перший друкований «Пластовий співаник» побачив світ 1928 року у видавництві «Ватра» м. Ужгорода завдяки старанням Леоніда Бачинського. До цього співаника ввійшло 58 пісень з нотами. Серед них – власне пластові, написані поетом і композитором Романом Купчинським, Левком Лепким, поетами Марійкою Підгірянкою, Костянтиною Малицькою, Спиридоном Черкасенком, композитором Ярославом Ярославенком, а також переспіви народних й авторських пісень. Упорядники першого «Пластового співаника» ставили за мету прищепити дітям любов до рідної землі, її мови та звичаїв. «Любити свою батьківщину, учитися помагати і указувати дорогу своєму народови, аби був великим і могутнім, підносити культуру своєї вітчизни – се є перша й основна задача пластуна [11, с. 3]».

Оскільки від 1945 р. організація розвивається в еміграції, виникає чимало нових куренів, а відтак, і нових пісень. У 1948 р. у Канаді з'являється співаник «В дорогу», справжні імена упорядників якого достовірно не відомі. Знаємо лише, що серед членів редколегії був пластун Юрій П'ясецький – автор багатьох пластових пісень, зокрема, церемоніальних. Збірник перевидали у 1987 р. (за сприяння КПСЗ Канади) і присвятили пам'яті Юрія П'ясецького.

У 1949 р. в Авґсбургу у видавництві «Молоде життя» вийшло друге видання («поправлене») пластового співаника «В дорогу», над яким працювали музикознавець В. Витвицький, Ю. П'ясецький, поет Б. Кравців, художники Я. Гніздовський та Е. Козак. У 2007 р. це видання було перевидано у Львові. Воно зберегло особливий зручний кишеньковий формат, завдяки якому книжечка супроводжує пластунів у таборах. Пісенний матеріал, поміщений у цьому співанику, надзвичайно різноманітний. Він поділений на шість розділів, у яких подано церемоніальні, маршові, загальнопластові та українські народні пісні.

Із кінця 80-х рр. ХХ ст. на території колишнього Радянського Союзу поступово відроджується пластовий рух, а вже з 1990 р. відновлюється його активна діяльність, а відтак, і пластова пісня.

Співаник «Гей, мандрують пластуни», який вмістив більше, ніж 50 пісень із нотами, з'явився у 1992 р. у Тернополі. Його упорядкував композитор Василь Подуфалий.

У 1997 р. у м. Тернополі додатком до газети тернопільських пластунів «Полум'я» виходить збірка «Співаник» (головний редактор – Михайло Окаринський). У 2006 та 2013 рр. курінь УСП ч. 15 «Орден Залізної Остроги» ім. Святослава Завойовника здійснив унікальне видання «Співаника Українського Лицаря» (упор. Т. Гривул, Б. Лялька та ін.), особливістю якого є те, що в ньому до кожної пісні подано історичний коментар. Це видання розраховане не тільки на пластунів, а й на українську молодь, яка цікавиться патріотичною піснею. До 100-річчя заснування Пласту (2012 р.) з'явився ювілейний співаник «Будь іскрою!» (видавництво «Місто НВ», Івано-Франківськ), який мав на меті нагадати пісні, які впродовж ста років співали українські пластуни в усьому світі. Видання містить вісім розділів і подає гітарні акорди.

Аналізуючи дані співаники, хочемо наголосити, що вони не єдині у пісенній спадщині Пласту. Упродовж 100-річної історії організації з'являлося багато самвидаву: численні співаники пластових таборів, ювілейних зустрічей (ЮМПЗ). Часто їх друкували невеликим накладом (від 20 до 100 примірників). Інколи такий самвидав ставав «арт-ексклюзивом», бо виготовлявся дітьми в таборах.

Отже, саме завдяки першим друкованим пластовим співаникам збереглася і дійшла до нас одна із новітніх фольклорних форм української пісні, започаткована у 20-их роках минулого століття. Сучасні видання пластової пісенної поезії допомагають нам не тільки зберегти традицію, але й розвинути і доповнити її новими мистецькими зразками, які задовольняють вимоги нашого часу.

2.1. Класифікація пластових пісень

Пластові пісні – це характерний вияв літературно-народної творчості, пов'язаний з утворенням на початку ХХ століття української скаутської організації Пласт. Вписати їх у межі одного жанру або ж розглядати тільки в сюжетно-тематичному плані неможливо, оскільки вони є синтезом авторських фольклоризованих пісень та різних переспівів (авторських чи народних пісень). Проте на сьогодні, на жаль, ще не існує наукового визначення, яке б дало нам чітке розуміння, що таке пластова пісня. Тому наважимося стверджувати, що пластові пісні – це цикл різножанрових українських пісень як літературного, так і народного походження, об'єднаних за ідейно-тематичними ознаками.

Аналіз пластових співників, зроблений нами у попередньому розділі засвідчив, що упорядники кожного із видань намагалися по-своєму згрупувати пісенний матеріал залежно від його тематики та призначення.

М. Костів у статті «Гене́за і розвиток пластової пісенності» запропонувала класифікувати пластові пісні за часом їх виникнення. На нашу думку, доцільним буде зосередитись на функціональному критерії, тому що виникнення більшості пластових пісень пов'язане з певною традицією, обрядом чи церемонією з життя українських скаутів.

Тому розподіляємо пластові пісні на такі групи:

1. Церемоніальні (загальнопластові гімни, пісні-молитви, пластовий обіт, пісні на освячення прапора).
2. Пісні пластових куренів УПЮ, УСП та УПС.
3. Гімни та пісні пластових з'їздів і таборів.

2.2. Церемоніальні пісні

Текст пластового гімну «Цвіт України і краса» 1911 року написав основоположник Пласту О. Тисовський. Гімн повинен був згуртувати молодь навколо трансформованих відповідно до українських традицій скаутських ідей. Автором музики пластового гімну став львівський поет-композитор Ярослав Ярославенко (справжнє прізвище Вінцьковський). У першій частині пісні розповідається про те, хто такі пластуни («сонця ясного діти», «вольного вітру брати», «скобів орлиний рід») та якими вони намагаються бути; їхня мета – працювати в Пласті для України («любій отчизні наш труд»), виховати з себе нове громадянство («в пласті росте новий люд»), яке забезпечить краще майбутнє нашої країни. У приспіві звучить заклик до молоді вступати у пластові гуртки та єднатися навколо «пластового стягу» заради майбутнього Батьківщини. Друга частина гімну є парафразом вірша Івана Франка «В дорогу», який був написаний під час великої студентської мандрівки в 1884 році в Карпатах. О. Тисовський пристосував ідеї та спостереження І. Франка про порядок та лад у природі, за якими навіть такі могутні сили, як сонце, хмари й вітер «знають свій шлях» у своєму безупинному русі, до пластової спільноти, яка любила мандрувати, жила в гармонії з природою й вважала себе «дітьми сонця», «братами вольного вітру» тощо. Як зазначив О. Тисовський, «пластовий гімн – це урочиста пісня, що зігріває духа, додає віри й завзяття поконувати труднощі, які намагаються припинити розгін пластунів на дорозі до великої цілі» [15, с. 117]. На Закарпатті як гімн українських пластунів з 1923 року побутувала пісня «Гей, пластуни, гей, юнаки» [2, с. 7], слова якої написав Спиридон Черкасенко на замовлення провідників закарпатського Пласту, а музику Ярослав Ярославенко. Ця пісня й сьогодні загальновідома у пластовому середовищі як «Гімн закарпатських пластунів». Ще однією урочистою піснею пластунів був поетичний варіант пластової присяги-обіту («В пожежах всевітніх, у лунах кривавих»), слова якої 1916 року написав О. Тисовський, музику Ю. П'ясецький для проведення церемоніалу заприсяження пластунів. Текст пластового обіту [2, с. 8] складається з п'яти строф: у першій вступній строфі відображено події й обставини, в яких створювалися пластові осередки і склалися перші пластові присяги – «в пожежах всевітніх, у лунах кривавих, під громом гармат у важкій боротьбі»; а у чотирьох наступних строфах пояснено пласто́ве гасло «СКОБ», окреслено коротко кожну його складову та способи досягнення пластової мети виховання: «плекати силу тіла і духа», «ширити красу і щастя по всій Україні», «минати обережно зрадливі яри», «бистро розглянути всю землю» і привести батьківщину до омріяної волі й щастя. Упродовж усієї історії Пласту ця пісня побутувала як гімн новозаприсяжених пластунів. Отже, тематика, ключові образи, епітети й порівняння пластових пісень-гімнів відповідають головним ідейним засадам пластування: жити в злагоді з природою, гартувати юнацький дух і рух та прямувати «під вольним стягом» до «щастя, слави й свободи» власного народу [3, с. 7].

2.3. Пісні пластових куренів

УПЮ, УСП та УПС Курінь – організаційна і структурна одиниця Пласту. Пластуни гуртуються в куренях, котрі, в свою чергу, об'єднуються в улади за віком. Відповідно до уладу, виникають й окремі специфіки куренів. Наприклад, кожен курінь УПЮ має власного патрона, порядкове число й барви, а також курінне знамено і курінний прапор. Гімни куренів уладу юнаків та юначок переважно створюються на посвяту прапора або ж для отримання числа. Багато куренів за гімн беруть пісні (народні або авторські), які оспівують їхнього патрона або стосуються того історичного часу, коли він жив. Наприклад, «Гей, браття опришки» (гімн куреня ч. 13 ім. Олекси Довбуша); «Ще недавно була я дитятком» (гімн куреня ч. 36 ім. Анни Ярославни), «Ой на горі та жінці жнуть» (гімн куреня ч. 7 ім. Петра Конашевича-

Сагайдачного).

Часто буває, що гімн створює член куреня. Так гімн для куреня ч. 16 ім. Іванки Блажевич написали його членкині Дарина Гоч і Надія Лотоцька:

*Нам бути пластунками зроду судилось,
Щоб лихе забувалось, а добре родилось,
Щоб сильними й красними завжди були,
Щоб в щасті й любові завжди росли.* [21]

Також гімн куреня можуть творити творчі особистості, які добре обізнані в пластовій сфері або знають, чим жив і що робив патрон цього куреня. Наприклад, автором слів та музики гімну куреня ч. 77 ім. Івана Гавдиди (друга «Лісового») є Оксана Гребеняк, член Тернопільського товариства «Вертеп», керівник гурту «Великодні зернята»:

Молоде життя, калиновий цвіт України ми кладемо до ніг.

Нас веде у світ пісня перемог, Юрії на коні, в наших серці Бог! [20]

Також є курені, які беруть собі за гімн вірш українського поета й кладуть його на музику або просто використовують відому пісню, яка стосується роду занять чи спеціалізації куреня. Наприклад, «Молоді ми» (гімн куреня ч. 58 ім. Катерини Білокур) – похідна пісня для пластової молоді, створена у 1948 році Л. Лепким та І. Недільським):

Молоді ми і світ нам відкрито,

Перед нами сміється земля.

У житті нам дано полюбити Верховини, ліси і поля. [1, с. 74]

У 1922 р. виник пластовий гурток «Лісові чорти», який згодом оформився у найчисельніший і найбільш дієвий старшопластунський курінь. Його барвами (кольорами символіки) були чорний, жовтий (золотий) і червоний. «Лісові чорти» першими серед старших пластунів пошили і посвятили курінний прапор, виготовлений за проектом Степана Луцка. До цієї події Андрій П'ясецький написав вірша «Прапоре наш», який став гімном «Лісових чортів»:

Прапоре наш, замай нам в гордій славі

І золотом та сріблом заблести,

Шляхи нові, могутні, велічає!

Бурхливим полетом нам вказуй ти. [1, с. 20]

П'ятнадцятий курінь старших пластунів та сеньйорів Пласту «Орден Залізної Остроги» ім. Святослава Завойовника був заснований в листопаді 1916 року. Формально ініціатором створення Ордену вважається популярний герой стрілецьких анекдотів сотник Іван Цяпка, фактично – Лев Лепкий за підтримки Володимира Старосольського. Провідною спеціалізацією ОЗО була робота з новацтвом. Гімн куреня «Не сміє бути в нас страху», написаний Романом Купчинським, спочатку побутував як стрілецька пісня. Мотивами цієї урочистої пісні є заклик до безстрашності, непереможності та лицарства:

Не сміє бути в нас страху і жадної тривоги.

Бо ми є лицарі грізні Залізної Остроги! [1, с. 118]

29-ий курінь УСП та 29-ий курінь УПС разом творять «Плем'я Сіроманців». Курінь УСП був заснований 28 березня 1952 року в місті Нью-Йорк (США). До лав новоствореного куреня ввійшли пластуни, які були зацікавлені журналістикою, літературою, мистецтвом та виховною діяльністю. Тому курінь вибрав патроном поета-пластуна А. Гарасевича, який у молодому віці загинув у Альпах. З самого початку курінь займався видавничою діяльністю, тому швидко став відомий як «пластовий видавничий курінь». Свій гімн [3, с. 55] сіроманці виконують на урочистих церемоніалах відкриття. У ньому звучить заклик до братерства («Сіроманче, друже, лівицю подай...»), пошуку («Ми підємо в життя недосліджений гай, перешкоди змести всі готові...»), бажання не коритися та не схилитися недолі, бути безстрашними та відважними («Ми не знаємо, що таке є страх!... В нас великеє серце, повне чуття...»).

Усі пісні цієї групи єднає спільна тема любові до України, возвеличення Бога-Творця, Діви Марії, а також Святого Юрія – покровителя Пласту. Гімни куренів славлять своїх патронів, історію куреня, закликають до активної громадянської позиції.

2.3. Гімни та пісні пластових з'їздів і таборів

Невід'ємними частинами пластового життя є всеукраїнські табори та міжрайові з'їзди, які проводяться у різних країнах світу. Кожна з таких зустрічей присвячена певній події, тому вимагає відповідних пісень. Традиційно кожні чотири роки пластуни з'їжджаються на Світове Джемборі – скаутський злет в таборових умовах, який вперше відбувся 1920 року у Великій Британії. З нагоди 90-річчя від заснування пластового руху гурт «От Vinta», лідер якого пластун Юрій Журавель, написав пісню «Гей, скобе», яка стала основною піснею Джемборі 2002 року: Розкажи мені, діброво рідна, Як присягу склали юнаки. 90 років і незламна й непохитна, Буде непохитна й на віки! [1, с. 11] Серед пластунів вже стало традицією кожні п'ять років з'їжджатися на Ювілейну міжрайову пластову зустріч (ЮМПЗ), яка відбувається в різних країнах світу. Офіційною піснею ЮМПЗ-2012 стала пісня пластунки Соломії Мричко

«Будь іскрою», створена спеціально до 100-ліття від заснування організації: Будь іскрою – і запали собою життя! Будь іскрою – освічай людям шлях! Будь іскрою любові та завзяття! Будь іскрою, як мрієш бачити багаття! [1, с. 4]

Також з цієї самої нагоди юначою куреня ч. 58 ім. Катерини Білокур (м. Тернопіль) Іванною Гребеняк було написано текст на мелодію пісні з фільму «Зачарована»: А час не жде, час біжить, І вже століття летить. Коли сягнеш усіх верхів, Знай, що Пласт твій. [23] У піснях цієї жанрової групи переважає тематика нескореності пластового духу, плекання традицій українських скаутів, а також звучать мотиви виховання загальнолюдських моральних цінностей: чесності, братерства, взаємодопомоги, доброзичливості та ін. Особливістю пісень міжкrajових з'їздів є те, що часто вони стають загальнопластовими. Їх люблять виконувати на різних заходах (День героїв, День пам'яті бою під Крутами тощо). Кожного року у серпні проводяться всеукраїнські табори з різною спеціалізацією. Існує понад десять таких крайових таборів. Крайовий вишкільний кінно-спортивний табір «Герць» покликаний популяризувати кінне пластування шляхом базового вивчення верхової їзди. Тому урочистою піснею табору є «Гімн Джури», у якій звучать ідеали братерства, свободи, безстрашності: Досить боки гріть на печі, Час прийшов моєї втечі. Прямо стаять, розправив плечі, За святі боротись речі. [1, с. 24] Метою крайового виховно-вишкільного табору «Леґіон» є всебічна підготовка юнаків до самозарядності та практичного пластування в умовах сучасного світу на основі плекання традицій українського лицарства, освоєння передових досягнень інформаційних технологій та ефективного командного менеджменту. Марш «Леґіону» створили пластуни Ярослав Юрчишин та Богдан Кухарук. Слова пісні відповідають духу, що панує у таборі: Вже не скажуть «діти» про нас, Стати воїном прийшов час. Переконані, це не сон, Є надійний шлях – «Леґіон». [1, с. 10] Ключові образи пісні («золотий хрест», «меч Святослава») нерозривно поєднані з її основним мотивом: виховання незламності тіла й духу, перемоги в бою з ворогами. Основною ідеєю крайового мистецького табору «Метаморфози» є вивчення звичаїв і традицій етнічних груп українців, які проживають в гірській місцевості. Пісня табору (музика Б. Генгала, автор слів – невідомий) має таку ж назву як і табір. Вона часто виконується на ватрах: Коли вліває серце в муках, І сльози висохли на сіль, Не зойкнути – велика штука, Затримати зубами біль. [1, с. 45] Крайовий мандрівно-вишкільний табір «Говерля» популяризує спортивний туризм у Пласті, готуючи кваліфікованих інструкторів і провідників груп. Легенда табору базується на історії карпатської групи УПА «Говерля», що вела бойові дії на території Закарпатської та Івано-Франківської областей. Гімн табору «Звучить як міт» (слова І. Малковича, музика Е. Драча) учасники виконують під час закриття дня замість «Гімну закарпатських пластунів»: Звучить як міт: відважне військо Жило в лісах цих під землею І напувало з фляг австрійських Дубів коріння – власну стелю. [1, с. 17]

Також кожного року у цьому таборі творяться нові пісні, які звучать на ватрах та різних заходах. Наприклад, у 2014 році бунчужний табір Роман Дзедзик написав текст «Ми мандруєм тут, ми мандруєм там» на мелодію пісні «Ho Hey» групи «The Lumineers»: Карта, компас і маршрут, Не знайдеш нас завтра тут. Сонце, гори, небеса, Подивись, яка краса. [22] Слова цієї поезії перегукуються з давньою пластовою піснею «Я люблю волю, простір, далечинь», у якій теж оспівуються неймовірні принади мандрівництва, а також звучить захоплення красою рідного краю. Отже, виникнення більшості пластових пісень пов'язане з певною традицією, обрядом чи церемонією з життя українських скаутів. Про це переконливо свідчать відомості з історії творення пластової співаної поезії. Найчастіше авторами урочистих пісень куренів, таборів та з'їздів є самі пластуни або творчі особи, які добре обізнані із законами організації, а найголовніше – перейняті високим пластовим духом, який закарбований у гаслі: «СКОБ!». Тому тематика пластових пісень нерозривно пов'язана з ідеями, які відповідають Трьом головним обов'язкам пластуна: бути вірним Богові та Україні, допомагати іншим, жити за Пластовим законом та слухати пластовий провід.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ПОБУТУВАННЯ ПОЕЗІЇ ПЛАСТУНІВ

3.1. Форми поширення пластових пісень

Пластові пісні формувалися та передавалися від покоління до покоління протягом століття. Значна їх частина збереглася і дійшла до нас завдяки першому співанику, виданому в Ужгороді в 1928 році, а також іншим співаникам, які побачили світ у діаспорі. З початком відродження Пласту в Україні на їх основі в Тернополі, Львові та Івано-Франківську були створені уже нові збірки пластових пісень. Пластуни 90-их років ХХ століття у своїй праці найчастіше послуговувалися збіркою пісень «Гей, мандрують пластуни» (за редакцією Василя Подуфалого), виданою у Тернополі 1992 року. Також велика кількість пластового пісенного матеріалу була записана від пластунів старшого покоління, членів ОУН-УПА та їх симпатиків, які приходили на гутірки та передавали молоді свій досвід та знання. Найбільше варіантів мали пісні Р. Купчинського «Не сміє бути в нас страху» (гімн куреня «Орден Залізної Остроги»), Т. Крушельницького «Гей-гу, гей-га», яка у 40-50-их роках ХХ століття активно побутувала серед повстанців, та марш «Чуєш, сурми грають» (музика та слова народні). Вивчення пластових пісень відбувається на сходах гуртка, куреня або в пластових таборах. Репертуар підбирається згідно з темою гутірки. Наприклад, тема «Крайові табори» передбачає вивчення таких пісень як: «Лицарський хрест», «Звучить, як міт» тощо; на занятті з практичного пластування можна запропонувати пісні «Гей, мандрують пластуни», «Гей, скобе» та ін. Дуже часто вивчення пісень поєднується із практичним

заняттям (в'язанням вузлів, писанкарством, виготовленням листівок, різноманітних виробів з бісеру та ін.). На таких сходинах переважно звучать ліричні або жартівливі пластові пісні: «Найкращі дівчата», «Казав мені в лісі сатана», «Сонет», «Писаний камінь» та ін.

3.2. Сучасні автори та виконавці пластової співаної поезії

На початку 90-их років ХХ століття у м. Тернополі утворилось молодіжне культурно-просвітницьке товариство «Вертеп», у репертуарі якого серед стрілецьких та повстанських пісень були й пластові: «Не сміє бути в нас страху», «Гей-гу, гей-га», «Чуеш, сурми грають», записані у Бережанському та Козівському районі Тернопільської області. Тоді ж пісня Р. Купчинського «Не сміє бути в нас страху» набула широкої популярності у виконанні артистів Львівського театру-студії «Не журись», які додали до неї як приспів строфи із стрілецької пісні «Кладочка» (сл. Б. Лепкого, муз. Л. Лепкого). Серед української діаспори однією з перших виконавців пластових пісень була американська співачка українського походження Квітка Цісик. Відомо, що вперше голос Квітки був записаний на рідкісній нині платівці під назвою «IRENA BISKUP». Цікавим є те, що першою композицією платівки є пластова пісня «Гори, гори...»: Я люблю волю, простір, далечинь, Бо я бурлак з далеких поколінь, В одному місці я не можу жить, Ти у мандри все мене кортить. [1, с. 88] У 1989 році Квітка Цісик випустила альбом «Два кольори». «Ця збірка пісень є бажанням мого українського серця вплести радісні нитки в розшарпане життям полотно, на якому вишита доля нашого народу», – так говорить про цей альбом співачка [16]. До його складу також увійшли дві пластові пісні «При ватрі» (сл. Ю. Старосольського, муз. Ю. П'ясецького) та «Чи знаєш ти найкращу в світі пісню» (сл. та муз. Р. Купчинського). Неповторний голос Квітки Цісик та високопрофесійний оркестровий супровід зробили ці пісні шедеврами українського співу. В останнє десятиліття побутування пластових пісень в Україні надзвичайно широко вийшло за межі організації. Вони виконуються різними сольними співаками та гуртами. Яскравим прикладом цьому є гурт «Пікардійська терція», який у 2012 році записав пісню Вифлємського вогню миру, створену у 2005 році пластункою Соломією Кейван.

Серед сучасних виконавців пластових пісень заслуговує на увагу відома львівська співачка Оксана Муха, яка у 2012 році з нагоди 100-ліття Пласту випустила альбом «При ватрі», до якого увійшли як церемоніальні, маршові, так і ліричні та жартівливі пісні. Також автором популярних пісень у Пласті «Мій лицарський хрест» та «Не кажучи нікому» є лідер відомого гурту «Тартак» Сашко Положинський. У 2006 році в таборі «Легіон-10» він написав текст пісні «Мій лицарський хрест». У 2009 році під час табору «Легіон-12» та Другого всеукраїнського скаутського Джемборі поблизу с. Нирків Тернопільської області пластунами було знято відео на цю пісню, яке було презентовано у 2010 році. Пісня «Не кажучи нікому» записана гуртом «Тартак» спільно з Андрієм Підлужним, знаним під творчим іменем Нічлава, у грудні 2006-го року. Вона присвячена воїнам-борцям за Незалежну Україну: Коли війна вривається у двері, Не захистять слова й печатки на папері. Потрібно йти, потрібно брати зброю І право на життя відстояти в горнилі бою. [1, с. 45] У зйомці кліпу брали участь тернопільські пластуни Орест Кутрань, Ігор Ханенко, Назар Зелінка та Віктор Гурняк. Рівненський гурт «Ot Vinta», лідер якого пластун Юрій Журавель, виконує пісню, присвячену 90-літтю Пласту «Гей, скобе». Значний вклад у розвиток пластової пісні вніс Ярослав Юрчишин, голова Пласту в Україні. Він є автором і виконавцем різножанрових пісень, частина яких створена спеціально для куреня «Орден Залізної Остроги». Йому належать «Марш Легіону», «Марш Звитяги» («Звитяга» – окружний військово-патріотичний табір, завданням якого є навчити учасників елементів самозахисту, удосконалити знання з практичного пластування та покращити фізичні якості юнаків): Ти чуєш: крок карбує ряд, у ньому всім нам місце стати. Бо кожен з нас тепер воєн народжений перемагати. [1, с. 78] Також Я. Юрчишин є автором ліричних пісень «Про неї», «Сонет» та ін.

У вересні 2013 року івано-франківський музикант, пластун Андрій Винницький, разом з друзями записав альбом пластових пісень «Давня Ватага». За час відновлення Пласту в Україні – це перша повноцінна збірка пластових пісень окремого колективу. Диск складається з 12 композицій. Більша частина текстів написана самим автором, проте є вже і відомі пластові шлягери інших авторів, зокрема «Гори, гори», «Марш Бурлаків», «Огень» (український варіант пісні польських скаутів-харцерів) та ін. Відомим виконавцем пластових пісень на Тернопіллі є зразковий родинний гурт «Великодні зернята» (кер. О. Гребеняк), учасники якого є членами юнацького пластового куреня ч. 58 ім. Катерини Білокур. Гурт виконує не тільки давні традиційні пластові пісні, а й сучасні, написані О. Гребеняк, які стали популярними у пластовому товаристві. Серед них «Поглянь навколо», «Люблю цей світ» та ін. Отже, пластові пісні мають дві форми побутування: усну та писемну. Вони збереглися і дійшли до нашого часу завдяки невмирущій пам'яті старшого покоління українців-пластунів, а також членів ОУН-УПА та їх прихильників. Про це свідчать чисельні записи та друковані збірки пластових пісень. Позитивним є те явище, що процес творення пластових пісень продовжує тривати і в наш час; а також те, що виконання співаної пластової поезії вийшло за рамки однієї організації. Пластові пісні охоче вводять до свого репертуару християнсько-патріотичні організації «Молода Просвіта», «Обнова», «Сокіл», «Молодіжний націоналістичний конгрес» та ін., а також професійні виконавці: гурти «Пікардійська терція», «Тартак», «Плач Єремії», «Ot Vinta» та ін.

ВИСНОВКИ

На початку ХХ століття внаслідок змін у політичному, соціальному та культурному житті українського народу з'являються новітні форми фольклору: стрілецькі, повстанські та пластові пісні, останні з яких довгий час залишалися поза увагою науковців. Наші дослідження підтвердили, що пластові пісні є самобутнім духовним явищем української скаутської організації «Пласт», яка була заснована у квітні 1912 року з метою всебічного патріотичного виховання української молоді на засадах християнської моралі. Бачимо, що найвидатнішими творцями пластових пісень з часів заснування організації були талановиті митці слова та музики: Р. Пупчинський, Б. Лепкий, Л. Лепкий, С. Черкасенко, Я. Ярославенко та ін. Проте значна частина пісенної творчості пластунів сформувалася як своєрідний синтез авторської поезії та переспівів авторських і народних пісень. Зважаючи на це, можемо стверджувати, що пластові пісні – це своєрідний цикл різножанрових українських пісень літературного та народного походження.

Враховуючи те, що виникнення більшості пластових пісень пов'язане з певною традицією, обрядом чи церемонією з життя українських скаутів, ми виділили на основі функціонального критерію такі їх групи:

1. Церемоніальні (загальнопластові гімни, пісні-молитви, пластовий обіт, пісні на освячення прапора).
2. Пісні пластових куренів УПЮ, УСП та УПС.
3. Гімни та пісні пластових з'їздів і таборів. Основні церемоніальні пісні: Гімн Пласту («Цвіт України і краса» – сл. О. Тисовського, муз. Я. Ярославенка), Гімн Закарпатських пластунів («Гей, юнаки! Гей, пластуни!» – сл. С. Черкасенка, муз. Я. Ярославенка), Пластовий обіт («В пожежах весесвітніх, у лунах кривавих» – сл. О. Тисовського, муз. Ю. П'ясецького) – були створені в період становлення організації.

У 20-30-их роках минуло століття з'явилися перші пісні куренів: «Лісові чорти», «Чорноморці», «Ті, що греблі рвуть», «Вовкулаки», «Червона Калина», «Санітарки», «Ластівки», «Орден Залізної Остроги» та ін. Відтак курінні пісні характеризували вдачу й спосіб пластування окремого куреня, підносили дух та настрої під час мандрівок і зустрічей. У процесі побутування розширювалися межі функціонування курінних пісень, деякі з них стали загальновідомими у пластовій спільноті і сприймалися як власне пластові, зокрема пісні куреня «Лісові Чорти»: гімн «Прапоре наш» (сл. П'ясецького), маршова пісня «Гей-гу, гей-га, таке-то в нас життя» (сл. і муз. Т. Крушельницького), жартівливі «Ми Чорти Лісові» (сл. і муз. Ю. П'ясецького) і «Казав мені в лісі сатана» (сл. і муз. Т. Крушельницького). На початку 90-их років ХХ століття в Україні почали відроджуватися пластові традиції: з'являються нові осередки, відбуваються табори, вишколи виховників, крайові та окружні з'їзди, а разом з ними твориться і пластова пісенність: «Гей, скобе!» (сл. і муз. Ю. Журавля), «Будь іскрою!» (сл. і муз. С.Мричко), «А час не жде, час біжить» (сл. І. Гребеняк, муз. з кінофільму «Зачарована»), «Молоде життя» (сл. і муз. О. Гребеняк) та ін. У наш час з'явилося багато нових пластових пісень, а також значно розширилися межі їх виконання. Пісні українських скаутів охоче вводять до свого репертуару християнсько-патріотичні організації «Молода Просвіта», «Обнова», «Сокіл», «Молодіжний націоналістичний конгрес» та ін., а також професійні виконавці: гурти «Пікардійська терція», «Тартак», «Плач Єремії», «От Vinta» та ін. Також у роботі ми виділили кілька способів творення пластової співаної поезії. Найчастіше самі пластуни є авторами слів та музики церемоніальних, урочистих чи загальнотаборових пісень. Крім того, до їх написання можуть бути залучені творчі особистості, які добре обізнані із особливостями пластового життя, знають історію куреня та його патрона. Отже, пластові пісні варто розглядати як цілком оригінальне самостійне явище сучасної української пісенної традиції. Вони мають власного носія, середовище функціонування, свої традиції, поетичні мотиви й образи. Пластова пісенна поезія передається від одного покоління учасників пластового руху до іншого, її публікують у молодіжних співаниках, виконують аматорські та професійні гурти. Фіксація, науковий аналіз і дослідження пластових пісень є перспективними та необхідними для розуміння розвитку новочасної української фольклорної традиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Будь іскрою! Співаник ЮМПЗ / Упорядник Ю. Леськів. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. – 216 с.*
2. *В дорогу : пластовий співаник. – 2-ге вид., поправлене. – Мюнхен – Львів : Пластовий шлях – ЗУКЦ, 2007. – 196 с.*
3. *В дорогу: Пластовий співаник. – Торонто, 1987. – 196 с.*
4. *Гей, мандрують пластуни. Співаник / Упоряд. та муз. ред. В.М. Подуфалій. – Тернопіль, 1992. – 62 с.*
5. *Гутірка деді Юрка // Юнак. – 1965. – № 6(24).– С. 5-6.*
6. *Дем'ян Г. Українські повстанські пісні 1940–2000 років. – Львів, 2003. – 128 с.*
7. *Кирчів Р. Фольклор у системі новочасної української культури // Записки НТШ.– Львів, 2001. – Т. ССXLII. – С. 271–306.*
8. *Костів М. Генеза і розвиток пластової пісенності // Вісник Львівського університету. – 2007. – Вип. 41. – С. 240–247.*
9. *Костів М. Пластові церемоніали // Вісник Львівського університету. – 2010. – Вип. 43. – С. 331 – 338.*

10. Лановик З., Лановик М. Українська народна словесність. – Київ : Знання-Прес, 2006. – 591 с.

11. Пластовий співаник: 58 пісень з нотами, пристосовані для народних і середніх шкіл / Під редакцією Л. Бачинського, зібрав В. Дуб, переглянув М. Кобза. – Ужгород : Ватра, 1928. – 96 с.

12. Путилов Б. Н. Фольклор и народная культура. – СПб. : Наука, 1994. – 320 с.

13. Сич О. Пласт: нариси витоків і історії сьогодення. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1999. – 288 с.

14. Стрілецькі пісні / Упоряд. О. М. Кузьменко. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2005. – 640 с. + 32 с. іл.

15. Тисовський О. Життя в Пласті. Посібник для українського пластового юнацтва. – Нью-Йорк : Головна Пластова Булава, 1969. – 544 с.

16. Томахів М. Пластова (скаутська) художня література [Електронний ресурс] / Марта Томахів // 100 років українському скаутингу: історія та перспективи розвитку : зб. доп. Всеукр. наук.-практ. конф. 8–11 листопада 2012. – Режим доступу: <http://www.ukrscout.org/index.php/uk/bibliotekaskaut-lidera/viewcategory/11-konferentsiia>.

17. Трофим'як Б. Гімнастично-спортивні організації в національно-визвольному русі Галичини. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2001. – 160 с.

18. Удич З. Улюблені пластові пісні [Електронний ресурс] // «100 кроків» : історичний блог. – Режим доступу: <http://100krokv.info/2011/10/ulyubleniplastovi-pisni/>. – Назва з титул. екрану.

19. Федусевич М. Початки Пластового Руху у перспективі сорокаліття // Пластовий шлях. – 1951. – № 5. – С. 9–14.

20. Шимків С. Гімн к. ч. 77 ім. Івана Гавриди / Зап. від Гребеняк О. – Тернопіль, 2015.

21. Шимків С. Гімн к. ч. 16 ім. Іванки Блажкевич / Зап. від Гоч Д. – Тернопіль, 2016.

22. Шимків С. Ми мандруєм тут, ми мандруєм там / Зап. від Дзедзика Р. – Львів, 2014.

23. Шимків С. Пісня до 100-ліття Пласту / Зап. від Гребеняк І. – Тернопіль, 2015.

Лісова Школа (http://plast.org/projects/lsh/)	Школа Булавних (http://plast.org/projects/shb/)	Золота Булава (http://plast.org/projects/zb/)	ЮМПЗ (http://plast.org/projects/umpz/)	Збори КЛУПО (http://plast.org/projects/klpo/)
--	--	---	---	---